చింతామణి

— కాళ్ళకూరి నారాయణరావు.

[చింతామణి చాలా ప్రసిద్ధి పొందిన పద్యనాటకాలలో ఒకటి. 1912 లో రాయబడిన ఈ నాటకంలో ఆనాటి సమాజంలో ఉన్న వేశ్యావృత్తి, సమాజంమీద దాని ప్రభావం వస్తువు. ప్రస్తుతం ఆ వస్తువుకు కాలం చెల్లిపోయినా నాటకంలోని ఆసక్తికరమైన పాత్రలు, పాత్రచిత్రణ, సులభమైన పద్యాలు నాటకాన్ని సజీవంగా నిలిపాయి.]

ఎపిసోడ్ – 1

బిల్వమంగళుడి శయ్యాగృహం. బిల్వమంగళుడు ఆతని భార్య రాధ ఉంటారు. రాధ మహాభారతంలోని ఉత్కృష్ట పద్యాలను బిల్వమంగళునకు చదివి వినిపిస్తూ ఉంటుంది. ఇద్దరి మధ్యా భార్యాభర్తల సంబంధాలను గూర్చిన ప్రసక్తి వస్తుంది. లోకంలో భార్యను పాలించని భర్తలున్నారనీ అలాగే భార్యగా తన విధులను సక్రమంగా నిర్వహించని భార్యలూ ఉన్నారని అంటాడు బిల్వమంగళుడు. ఈ లోగా రాధ చదివే భారతాన్ని విన డానికి వచ్చే బిల్వమంగళుడి స్నేహితుడు దామోదరుడు కూడా వచ్చి చర్చలో పాల్గొంటాడు. ఇంతలో లోపలనుండి బిల్వమంగళుడి తండ్రి పిలుస్తాడు. లోపలికి వెళ్ళివచ్చిన బిల్వమంగళుడు, భార్య, దామోదరులతో తండ్రి ఈరోజు నుండి వర్తక వ్యాపారాలకు సంబంధించిన బరువు బాధ్యతలన్నిటినీ తనను స్వీకరించి విశ్రాంతి తీసుకోవాలని కోరుకుంటున్నాడనే విషయం చెప్పాలనే అంటాడు. కుటుంబ ~~[illegible]~~ వయసులో పెద్ద తల్లిదండ్రుల బరువు బాధ్యతలను పంచుకోవడం పిల్లల కర్తవ్యమని. అయితే రాధ తన పద్యపఠనానికి ఆటంకం కాదని అంటాడు.

ఎపిసోడ్ - 2

2. రెండవ రంగం కన్యల జీవితాలను వివరిస్తుంది.
చంపాకలి చెల్లి శ్రీహరికి చంపాకలికి మధ్య వాదోప
వాదాలు జరుగుతాయి.

చంపాకలికి భవానీ శంకరుని మీద చూపు ఉన్న
ప్రేమకు శ్రీహరి చిరాకు పడుతుంది. ఆ తాళి గానీ ఏన
ఆశన్ని దూరం చేసుకోమని అంటుంది. తన అర్థం లా
మనకు భారమైన ఆశన్ని వాటంతట గా వదిన ఎలా
ఎదురుకొనమని నాటిస్తుంది చంపాకలి. నేటి
చంపాకలికి స్త్రీ కార్య వృత్తి అంటిన నాయుడు
చెబుతుంది. ప్రాను భూమి నే స్వలు వరికయా ప్రన
మొదటి లక్ష్యానని బోధిస్తుంది. చంపాకలి తన
ఎలా సాధ్యమని నవ్వు వయసులో ఇంటిగా పెంచుతాని
ప్రశ్నిస్తుంది. శ్రీహరి తాను వయసులో ఉండగా తన
వద్దకు వచ్చే వాడినంటి ఉద్యోగ ఎలా మనకు పెంచిన సాలు
చేసినా, ఆ దేశవాడు వాడిని ఎలా వదిలేసుకున్నది
సవివరంగా చెబుతుంది.

ఇంతలో చంపాకలి చెల్లెలు చిత్ర వచ్చి నగరంలోని
ధనిక వ్యాపారులలో ఒకడైన సుబ్బిశెట్టి వచ్చాడని చెబుతుంది.
తన కూతురు దగ్గరకు ధనికుడైన శెట్టి వచ్చాడని
విన్న శ్రీహరి ఆనంద పడుతుంది.

శ్రీహరి వెళ్ళి సుబ్బిశెట్టిని లోపలికి తీసుకుని వస్తుంది.
శ్రీహరి సుబ్బిశెట్టితో తన కూతురు చంపాకలి నాన్ని
నెలలుగా సుబ్బిశెట్టి కోసం తపించిపోతూ
ఉన్నదని కానీ సుబ్బిశెట్టి మాత్రం అందం, చందం,
ఒంటి సొంతం తన వేరే కన్యల కోసం వెతుకుతున్నాడని
అంటుంది. ఇంతలో తన సుబ్బిశెట్టి శ్రీహరి మాటలకు
తిరిగి నవ్వులు నవ్వుతాడు.

చింతామణి కూడా సుబ్బిశెట్టి తప్పు చేశాడని అంటూ
తనని తన సరదాల కోసం తనని తక్కెడ [illegible] స్తుంది.
మొదటిసారి తలవగానే చింతామణి లాఘవంగా సుబ్బిశెట్టిని
ముద్దించి [illegible] తనని వదులుకుంటుందని
తెలుసుకుంటుంది. చెలిచెలి లాగా ఛాన్సే ఇస్తాడు ఏదైనా శెట్టి.
ఏదైనా వస్తున్న ఆరోగ్య కారణంగా డాక్టర్ దగ్గరికి శెట్టిని
పంపించేస్తుంది తల్లి.

ఎపిసోడ్-3

3. చింతామణి చిరకాల ప్రేమికుడు భవానీ శంకరుడు వస్తాడు.
తన సర్వస్వాన్ని చింతామణికి సమర్పించి ప్రస్తుతం ఏదైనా
ఎప్పుడు ఇస్తారేమోనని వెతుకుతుంటాడు. వీధి గుమ్మంలోంచి
వస్తే తరిమి కొడతారనే భయంతో వెనుక గుమ్మం
నుండి వస్తాడు. చింతామణి పాట్లు [illegible] ప్రతికూలని
చిన్న కారణం చెప్తాడు. సరిగా కాక్ [illegible] తనని
అంటుంది చింతామణి. భవానీ శంకరుడు క్షమాపణ చెబుతూ
చింతామణికి నెక్లెస్ చేయించాలి అనుకున్నా
వాళ్ళను చెమమ్మ సిగ్గు లేదని అంటుంది. అయితే
పాట్లను సుబ్బిశెట్టికి ఇవ్వండి అని అనుకుంటాడు. అది
కూడా చాలా ఏదో జరుగుతుంది. అయితే భవానీ శంకరుడు చాలా
కష్టాలు పడతాడు. ఇంతలో
సుబ్బిశెట్టిని పట్టిన కారణం చెప్తారని తెలుస్తుంది.
భవానీ శంకరుని పాటలు కూడా తెలుస్తుంది.
చింతామణి భవానీ శంకరుని కనిపెట్టి ఉంటుంది.
డబ్బు తెచ్చావా అని అడుగుతుంది. డబ్బు తేకపోతే
తనని పట్టి పెడతానని అంటుంది. భవానీ శంకరుడు
తన దగ్గర ఉన్న వాటిని తీసుకొని పారిపోతాడు,
తాను తన సొమ్ము ఏదీ లేదని కాదని చెబుతాడు.
అవి మాట్లాడుకొని వెళ్ళిపోతారు కానీ దాని తాపం ఆగదు.
అంత కాలం తాను చింతామణికి సమర్పించిన ఆస్తి గురించి
పట్టించుకోడు. తాను అని కాలం చేసిన

సేవలను గూర్చి, తాను చూసిన ఎన్నో ఉదాహరణలు ఉదారంగా వ్యవహరించిన
చెబుతుంది చంద్రముఖి. అంతా కథ విన్న భవాని. తన
బాధలను ప్రస్తుతం వచ్చిన స్నేహితురాలు చెప్పుకుని
తన భారం వ్యక్తపరుస్తుంది.

ఇప్పుడు వచ్చిన స్నేహితురాలి గురించి, తన
అత్తగారి గురించి, తన మనసు బాధల గురించి, తన
వంశ ప్రతిష్ఠ గురించి చెప్పుకుంటుంది. అప్పుడు తన
దగ్గర ఎప్పుడైనా వచ్చిన తన బాధలను చంద్రముఖి
స్నేహితురాలు బాల్యమంగళం ఉన్న చోట తన కార్యక్రమాలకు
రాలేదని చెప్పింది భవాని. పెండ్లి వ్యాపారి సంబంధించి చాలా
సంతోషంతో తప్పు చేసిన వారి కోసం ఎదురు చూస్తున్న బాల్యమంగళాన్ని
తన దగ్గరకు తీసుకుని రమ్మని చెప్పింది చంద్రముఖి.

పి.నోట్-4

బాల్యమంగళం తన కార్యాలయంలో ఉంటాడు. భవాని
అంతకుముందు అతన్ని చూడటానికి వస్తుంది. ఇంకా చంద్రముఖి
తన కుటుంబాన్ని ఆదుకోమని బాల్యమంగళాన్ని అడుగుతుంది
అని చెప్పుకుంటుంది భవాని.

చంద్రముఖి ఇచ్చిన సహాయ సమాధానం కోసం
బాల్యమంగళాన్ని కలుసుకుంటుంది భవాని. ఆ తర్వాత దాన్ని
తిరస్కరిస్తాడు బాల్యమంగళం. భవాని ఆనందంగా
తిరిగిన చంద్రముఖి దగ్గరకు వెళ్తుంది.

వెంటనే మళ్ళీ వచ్చి చంద్రముఖికి ఇంతకాన్ని సంతోషం
ఉన్నా కూడా తప్పు చేసిన ఆమె స్వయంగా
తన దగ్గరకు వస్తుందని చెబుతుంది. చివరకు వచ్చిన
బాల్యమంగళం ఇష్టం లేకపోయినా ఆమెను
తీసుకుని రమ్మని చెబుతాడు.

ఎపిసోడ్-5

5. అదివరకే బిల్వమంగళుని చూసిన చింతామణికి తనని తెగ చూస్తుంది. బిల్వమంగళుడు కూడా ఆమె అందానికి ఆశ్చర్య పడతాడు. ఆమె తనని రకరకాల ప్రశ్నలు వేస్తుంది. బిల్వమంగళుడు చకచకా తెలివైన సమాధానాలు ఇస్తాడు. ఆశ్చర్య పడిన చింతామణి ఆరాధనగా ఆమె తన వజ్రాల హారాన్ని అతని మెడలో వేస్తుంది. బిల్వమంగళుడు ఉలిక్కి పడతాడు.

ఆమె తన ప్రశ్నకు సమాధానమిస్తే ఆమె కోరింది ఏదైనా ఇస్తానని అంటాడు బిల్వమంగళుడు. ప్రశ్న వేయబోతుండగా చంద్రి ... వినబడటంతో అందరూ ... బయటకు వెళతారు. ఇంటికి చేరుకున్న చింతామణికి చేస్తున్నారు, ప్రదర్శన భవానీ శంకరుని సమయం. తెలుగుకొస్తాయి.

ఎపిసోడ్-6

6. మరునాడు భవాని బిల్వమంగళుని దగ్గరకు వస్తాడు. ముందు రోజు సాయంత్రం అనుభవాన్ని గురించి ప్రశ్నిస్తాడు. బిల్వమంగళుడు ఆమె అందాన్ని పొగడుతాడు. ఇకనుంచి రోజూ తనని ఆమె దగ్గరకు తీసుకుని వెళతానని అంటాడు భవానీశంకరం. ఎవరైనా చూస్తే అని భయపడతాడు బిల్వమంగళుడు. ఒకవేళ తనని రాత్రిపూట తీసుకుని వెళతానని ఎవరూ చూసే ప్రమాదం ఉండదని చెబుతాడు భవాని. ఇవాళ రాత్రి కూడా చింతామణి ఇంటికి తీసుకెళతానని అంటాడు. ఆనందంగా గెంతులేస్తాడు బిల్వమంగళుడు.

ఎపిసోడ్ -7

జ. చింతామణి తన ఇంట్లో ఒంటరిగా బిల్వమంగళుని రాకకోసం వేచి ఉంటుంది. ఇంతలో సుబ్బిశెట్టి వస్తాడు. శ్రీహరి చింతామణులు కంగారు పడతారు. ఇద్దరు కొన్నిగంటలు రాగానే సుబ్బిశెట్టిని బలవంతంగా పంపిస్తారు.

బిల్వమంగళుడు చింతామణికి ఒక సమస్యను ఇస్తాడు. ఆమె దాని పూరిస్తుంది. దానికి బిల్వమంగళుడు ఆమెకు ఒక భరిణ ఇస్తాడు. ఆమె దాన్ని తెరచి చూడగా అందులో వజ్రాల పుష్పం ఉంటుంది.

చింతామణి దైన్యంగా బిల్వమంగళుని సమీపించి తన తల్లిదండ్రులు లేనని ప్రేమను వెలువరిస్తుంది. ఏమిటని అడుగుతాడు బిల్వమంగళుడు. అందుకు తల్లి దగ్గర తాను సంగీతం నేర్చుకోవాలని ఉందని చెబుతుంది.

ఈ పరిణామాన్ని చూసిన భవాని శంకరుడు దిగాలు పడతాడు.

ఎపిసోడ్ 8

జ. బిల్వమంగళుడు చింతామణి వ్యామోహంలో పడటం గమనించిన భవాని వైరాగ్యంతో ప్రజలకు వేశ్యల వలలో పడవద్దని చదువుకున్నవాళ్ళకు మోసపోవద్దని నీతులు చెబుతాడు. అదే సమయంలో అతనికి సుబ్బిశెట్టి ఎదురు పడతాడు. ఇద్దరూ తమ బాధలను పంచుకుంటారు. భవాని తన కుమారుడు చింతామణి వద్ద ఉన్నాడని అంటాడు. సుబ్బిశెట్టి అంగీకరించడు. చింతామణి నా సొంతం బిల్వమంగళుడు ఏం చేస్తాడో నిర్ణయిస్తానని చెబుతాడు సుబ్బిశెట్టి.

బిల్వమంగళుడు చింతామణి దగ్గర ఉండగా చాలా ప్రేమతో శ్రీహరి సుబ్బిశెట్టి దక్షిణ కట్నాలకు ఒప్పుకోవాలని చెబుతుంది. చింతామణి బిల్వమంగళుని ఎవరైనా తనని ప్రేమించి సుబ్బిశెట్టిని వదిలించుకోమని కోరుతుంది. అంగీకరిస్తాడు బిల్వమంగళుడు.

ఎపిసోడ్-9

9. రాధ తన దురదృష్టానికి తన్ను తాను నిందించు
కుంటుంది. తన భర్త తన పట్ల, వ్యాపార బాధ్యతల పట్ల
నిర్లక్ష్యం వహించడాన్ని చూసి బాధపడుతుంది.
బల్వమంగళుడు కోపంగా వస్తాడు. ఏమైందని అడుగుతుంది
రాధ. చింతామణికి భరించలేనంత తలనొప్పి వచ్చిందని
దానికి కారణం రాధకు ఆమె పట్ల ఉన్న ద్వేషమేనని
అంటాడు. భోజనం చేస్తున్నప్పుడు అతను అలిగి లేచి
వెళ్లిపోయినందుకు ఎంతో మనసులో బాధపడుతుంది రాధ.

రాధ బాధలో కుంగిపోయి తన భర్తను ఎందుకిలా
మారిపోయావని ప్రశ్నిస్తుంది. తన ధ్యాసంతా చింతామణిపైనే
నని జవాబిస్తాడు బల్వమంగళుడు. తను చేసిన తప్పేమిటని
నిలదీస్తుంది. తన భార్య కావడమేనని జవాబిస్తాడు.
రాధ తన విధిని తాను నిందిస్తుంది. చింతామణి తనను
తన అందచందాలతో ఆకర్షించిందని అంటాడు బల్వమంగళుడు.
తాను ఇందులోనుంచి ఎప్పుడు, ఎలా బయటపడతానో
చెప్పలేనని అంటాడు. మళ్లీ బయటికి వెళ్లబోతుండగా
అతని స్నేహితుడు దామోదరుడు వస్తాడు. బల్వమంగళునితో
మాట్లాడటానికి అతన్ని అనుసరిస్తాడు.

ఎపిసోడ్-10

10. దామోదరుడు బల్వమంగళుని తప్పుదారిలో వెడుతున్నావని
హెచ్చరిస్తాడు. తనకూ ఆ విషయం అర్థమైందని అంటాడు
బల్వమంగళుడు. బల్వమంగళుని భార్య రాధ మంచితనం గురించి
చెప్పి అలాంటి భార్యను బాధపెట్టవద్దని సలహా ఇస్తాడు
దామోదరుడు. వేశ్యలందరూ ఎప్పటికైనా విటులను ముంచుతారని
అంటాడు. అయితే చింతామణి అలాంటి వాటికి అతీతురాలని

ఆమె తనను మనస్ఫూర్తిగా ఆరాధిస్తుందని అంటాడు

బిల్వమంగళుడు. దామోదరుల నవ్వులాట.

బిల్వమంగళుల తనను చెప్పిన ప్రతి విషయం చింతామణికి

వ్యతిరేకంగా ఎలా చూపిస్తాడు.

దామోదరుని స్నేహితులందరూ తన్ని ఈ విషయం మీద

బయటకు తన సంసారానికి ప్రశ్నిస్తారు. ఎందుకంటే

తను మరో ఎక్కువగా ఈ విషయంలో

తనను మరో బయటకు తోసుకుని వచ్చే క్రమంలో

బలదూర్పు బయటకు తోసుకుని వాడిని అంటారు..

ఆ చింతామణి వద్ద ఉత్కంఠ పెంచి వాడిని అంటారు

దానికి దామోదరుడు బదులిచ్చి ఏమి చెప్పాలనే

ప్రయత్నం చేస్తుంటాడు..

సీన్ నెం - 11

బిల్వమంగళుని తండ్రి రామదేవ మూర్తి జబ్బు పడతాడు.

తన కొడుకును చూడాలని కలవరిస్తుంటాడు. ఎన్నో సార్లు

కబురు పంపగా పంపగా వచ్చిన బిల్వమంగళుడు.

అనవసరంగా ఖంగారు పెట్టారని విసుగుతాడు. రాధ

తండ్రి బాగా తగ్గిపోయాడని గమనిస్తుంది తన

తెలియదని అంటుంది.

తండ్రి తీసుకువచ్చిన మాటలు విని స్వార్థమైన

రాధను బాగా కన్నందుకు కాలకును బాధపడతాడు.

ఇంత గుట్టుగా ప్రవర్తిస్తున్నందుకు తిడతాడు. ఏమి

తెలియనట్టు కాలం గడుపుతున్నాడని అనేను

మనస్సులో బాధపడతాడు. బిల్వమంగళుడు తండ్రి పట్ల అశ్రద్ధ

చూపిస్తాడు. తండ్రి బాగాలేకపోయినా తనను

వెళ్ళిపోతాడు. తండ్రి ఆరోగ్యం బాగుండగా తనను

బంధించి వదిలి వెళ్ళిపోతాడని బాధపడుతుంది రాధ.

వాసుదేవ మూర్తి ఆక్రోస్తూ నేల కొరుకుతాడు. బాల్య మిత్రులు
వెంట్రుక చేసిన కరుణ చూసి ఒకటే కృష్ణం భక్తులందరూ
ఇంతలో ఉరుము వినబడుతుంది. బాల్యమిత్రులు
బయలుదేరుతారు. బాలకునికి ఉరుములు
మెరుపులు పిడుగులంటే భయమని తాను తల
ఉండాలని అంటాడు. రాధ తనన్ని దగ్గరని
ఉంటుంది. వినమ్రంగా ... ఉదయం
... వస్తానని వెళ్ళిపోతాడు ...

రాధ కృంగిపోతుంది. పిచ్చిదానిలా మారిపోతుంది
పచ్చని సంసారాన్ని చూస్తే ... తన్మయత్వంలో
వారి కృష్ణుని చూపిస్తుంది. తన మాట వారు
తన మనస్సు ... నుంచి వచ్చాయని ... నట్లు
భావించి తాను ... నుంచి ... వస్తానని
అంటుంది. ... చెరిగిపోని ... చూస్తూ
తన దగ్గర ... చూసుకుని వస్తానని అంటుంది.
నేలపై పడిపోతుంది.

సీన్ - 12

12. చాలాసేపటికి కృష్ణుని ప్రార్థిస్తూ ఉంటుంది. కృష్ణుడు
తనను దక్కించి ఓదార్చినట్లుగా భావిస్తుంది. కృష్ణుని
తనను ఇంటి సిగ్గుమాలిన వారిగా ... అంటుంది. కృష్ణుని తనలో చూసుకుని
ఆనందిస్తుంది. ... శ్రీకృష్ణుడు ప్రత్యక్ష
మౌతాడు. సకల చరాచర జీవకోటిని తానే ...
కర్మఫలాన్ని బట్టి శాసిస్తానని మానవుడు తాను చేసిన
లభించనంత కాలం దేవుని స్మరించడమే కనీసం

పక్కవాడి గూర్చి కూడా ఆలోచించనంత స్వార్థపరుడనే అయినా తాను భక్తుల చిన్న చిన్న తప్పులను క్షమిస్తానని అంటాడు. శ్రీకృష్ణుడు.

చింతామణికి ఇన్ని పాపకార్యాలు చేసినా లోపల దాగి గూర్చి ఆలోచించిందని పాపచింతన దైవభక్తి తో తాను చేసే తప్పులకు బాధపడిందని అంటాడు. ఆమె తప్పులను తెలుసుకుని దిద్దుకోవాలని అలాగే ఆమె ద్వారా బిల్వమంగళుడు తెలుసుకోవాలని అంటాడు. కూడా తన తప్పి తెలుసుకోవాలని

చింతామణికి తెర చుట్టూ చూసుకుని చిత్రను శ్రీకృష్ణుడేనని అనుకుంటుంది. చిత్ర కంగారు పడుతుంది. శ్రీకృష్ణుడు తనను ఈ పాప జీవితం నుండి బయటకు రమ్మని [illegible]నా ఇక నుంచి తన దగ్గరకు వచ్చే వారి జీవితాల నాశనం చేయవద్దని శ్రీకృష్ణుడు తనను ఆదేశించాడని అంటుంది.

ఎపిసోడ్ – 13

13. చింతామణికి ఆ ప్రకాశం నుంచి తేరుకుంటుండగా తలుపు తట్టిన శబ్దం వినబడుతుంది. చిత్ర తలుపు తీస్తుంది. తడిసి ముద్దయిన బిల్వమంగళుడు నిలబడి ఉంటాడు. జబ్బు పడ్డ తండ్రిని వదిలి ఇంత వర్షంలో అర్ధరాత్రి వచ్చిన బిల్వమంగళుని చూసిన చింతామణికి ఆశ్చర్యమేస్తుంది. తన తండ్రి ఈ లోకాన్ని వదిలి వెళ్లాడని చెబుతాడు బిల్వమంగళుడు. ఆమె బాధపడుతుంది. శరీరం పై అక్కడక్కడ రక్తం మరకలు చూసిన చింతామణికి బిల్వమంగళుడిని ఏమైందని అడుగుతుంది. ముఖద్వారం గడియ లోపల నుంచి పెట్టి ఉండగా అతను [illegible] లోపలికి ఎలా వచ్చాడని అడుగుతుంది. తాను తాడు సహాయంతో వెనుక గోడ దూకి వచ్చానని చెబుతాడు.